

Kada Elek:
A PUSZTA

Nem olyan puszta ám az a puszta, mint amilyennek némely ember mondja.

Akinek az ősei itt érezték először a kelő nap áldásait, itt tértek örök pihenésre, az az ember megbecsüli ezt a tájat. Olyan formát érez az ide való ember, mintha a zöld gyöppel takart sík volna az oltára, magas égen ragyogó nap az oltár világa, a nyárfalevél között bongó szellő meg a végtelen nagy templom messziről hívó harangozása. Imára serkenti ez a kép a lelkét, hogy leborulva bámulja a teremtés nagyságát s hálát adjon annak a csillagok felett kormányzó hatalomnak, amely még ezen a sík földön is meg akarta és meg is tudta tartani a magyart.

De hát ne dicsérjem én a mi pusztánkat, hanem adjam át a szót a Péter bácsinak, az öreg csikósnak. Majd elmondja az a maga nyelvén, hogy milyen sok szép dolog van ott olyan, amelyet nem látunk ám másutt.

Leülünk az összegöngyölgetett subára, aztán hozzá is fogna Péter bácsi a beszédhez, de hirtelenében egy kis dolga akadt. Az a sárga csikó, amelyik olyan ijedősnek mutatja magát, kiugrat a ménes közül, aztán nagy kedvvel úgy neki rúgta a messzeségnek, mintha estélig se akarna megállni. Az ilyen tanulatlan csikót nem lehet szélnek eresztetni.

A Péter bácsinak már nagyon deres a haja. Sok idő szaladt el a feje felett. Azt gondolná az ember, hogy a lóra már nehezen tudna feltápászkodni. De bizony, mikor meglátta, hogy a kis csikó rossz útra téved, olyan hirtelen fenntermett a nyerges lova hátára, mintha puskából lőtték volna ki. Amint felugrott, megsarkantyúzta a derest, kieresztette a karikás ostort, aztán villámként vágta a csikó elé. Hiába kereste az egerutat a szökevény, elébe került a deres, aztán meg, hogy a karikás ostor is megcsípte a hátát, nem sokára visszakocogott s úgy elbújt egy öreg pej kó mellé, mintha roppant restellte volna a fenyítést.

Péter bácsi leszállt a lóról, intett egyet a kis bojtárnak. Aztán oda tették elénk az aludtfejes dézsát meg a jó barna kenyeret. Falatozás közben nézegettük a puszta szebbnél szebb képeit.

Jól fenn volt már a nap az égen. A magánosan álló kútgem leg hegyében kémelve nézett szét egy vörös kánya. Talán azt a ligetet bámulta, amely a sík egy részét zöld csíkjával elválasztotta az égtől? Vagy azt nézegette, hogy melyik virág a szebb? A dombalji kékes kakukkfű? A piros parti gilice? Vagy a laposban virító vad szegfű? Nem nézte biz az egyiket se, se másikat, hanem azt lesegette, hogy melyik ürgét lehetne egyik könnyen megfogni. Addig leselkedett, hogy egyszer csak felereszkedett, körben-körben kóválygott a levegőben. Mikor aztán nagyon magasra felért, hirtelen levágódott egy bucka mellé. Megfogta a kis ürgét, hiába hívogatta az anyja, messzire elkóborolt a háztól, most aztán megadta a szófogadatlanúsága árát. Levegőbe kapva körmei közt vitte a kánya, hogy egy buckaoldalban háborítatlanul megehesse. Bizony irigykedve nézte kánya pajtását a rétre induló gólya. Kánya komának már megvolt a maga reggelije, de ő neki még ezután kell a kaka közt keresni a kígyót.

A tocsogós sömlyék-szélben búbos bíbicek vijjogva csapkodtak a fűvön repkedő bogárra. Majd nagy játékkal veteggették a bukfenceket.

A nyárfa hegyén vígan füttyül a sárgarigó, de egyszer csak ijedten elhallgat. Ugyancsak ráijesztett az a nagy csapat vadkacsa, amely gágogva repült el a feje felett.

Még a csintalan csókát is elnézhetjük, pacsirtadalban is elgyönyörködhetünk, de a szemünk csak rá tér a habfehér gulyára meg a tarka ménesre, mert hiába, mégis csak ezek a legszebb ékességei annak a szép pusztának.

Bőgve követik a kis borjúk legelésző anyjukat. S bármilyen szélesre is terjedjen a legelő gulya, az öreg bika, a vén „Lantos” mindig kerülgeti őket, s hol nagyot fúj, hol meg mordul egyet, mintha azt akarná mondani: én vagyok itt az úr ezen a sík tájon!

Tarka kis csikók nyerítve kergetődznek, majd kapálódzva hemperegnek a pázsiton s csak akkor ugranak meg ijedten, ha legelő anyjukat szemük elől tévesztik. Bezzeg van sírás meg jajgatás! Addig ugyan nem fognak hozzá a játékhoz, míg meg nem találják a hívogató anyát.

Amint nézegetjük ezt a változó képet, egyszer csak egy nagy tenger emelkedik ki a szemünk előtt, majd egész sor paloták, fordított tornyú templomok, óriási fák árnyékában mozgó alakok támadnak a messzeségben. Felragyog előttünk a délibáb.

Gulyás, csikós, öreg számadó meg fiatal bojtár elvarázsolván nézegetik a gyönyörű képet. S az jut az eszükbe, hej de nem is hagynánk itt ezt a szép földet, melyet azzal is megáldott az Isten, hogy az ember gyönyörűségére tündérpalotákat varázsol az égre.

Azt mondja Péter bácsi, hogy ha azért teremtette az Isten a magas levegőöveget, hogy szabadon repülhessen a madár, akkor ezt a széles pusztát is azért alkotta, hogy kénye-kedve szerint maga szabadjára vágathasson rajta az ember.

Még mikor az éj borul is a tájra, a végtelenségben ragyogó csillagok akkor is azt juttatják itt az ember eszébe, hogy nem hiába volt a magyar nemzetnek bölcsője a pusztaság, mert a szédítő magasból fénylő csillagok, a rónán végig vágató szellő, meg az égnek végtelen messzeségbe boruló hajlata úgy bele csöpögtette a magyar szívbe a szabadság szeretetét. Hogy ez csak akkor vesz ki belőle, mikor a pusztáról is elvész a délibáb, magas égről leesnek a csillagok.

De hát Isten keze vezeti délibábnak meg a csillagnak járását, Isten keze örködik a szabadságért lelkesülő magyar szívek felett.